

Kultur og likestillingsdepartementet
postmottak@kud.dep.no

30. september 2022

Innspill til arbeidet med Kunstnermeldingen

Arktisk Filharmoni takker for muligheten til å komme med innspill til arbeidet med den kommende Kunstnermeldingen, og vil gjerne bidra med følgende:

Hva kan gjøres for å legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø over hele landet?

I kraft av å være landets nordligste symfoniorkester, har vi et godt overblikk på situasjonen for kunstnere i mindre befolkningstette områder utenfor hovedstaden. Vi ser da at sterke institusjoner og de frie kunstnerne lever i et avhengighetsforhold til hverandre, og at også befolkningens kunst- og kulturopplevelser avhenger av dette forholdet. Arktisk Filharmoni, som ikke er bygget opp etter intensjonene Stortinget vedtok ved stiftelsestidspunktet i 2009, benytter seg av om lag 250 frilansere årlig, og mange av frilanserne vi bruker er på sin side avhengige av oppdrag fra oss for å kunne bli boende i landsdelen.

En fortsatt styrking av institusjonene, samtidig som det satses ytterligere på sårt tiltrengt infrastruktur og vilkår for de frie kunstnerne (kunstnere utenfor institusjonene) er helt avgjørende for at Norge skal ha et kunstmiljø og -tilbud på høyt nivå i hele landet.

Det er naturlig at kunstmiljøer skapes lettest i de store byene/hovedstaden, og nettopp derfor er bruk av politiske verktøy avgjørende for utviklingen av kunstmiljøene – og dermed av kunst- og kulturtilbud for publikum – i resten av landet.

Hva kan gjøres for at kunstnere får rimelig betaling for arbeid, oppdrag, bruk og visning av verk?

Som institusjon er det selvsagt at vi og andre betaler alle frilansmusikere, dirigenter og komponister etter gjeldene tariffen og overenskomster.

Hvordan sikre kunstnerisk frihet og ytringsfrihet?

Vi opplever at prinsippet med armlengdes avstand overholdes og fungerer godt i dag. Samtidig må vi kunne forvente – i en tid hvor ytringsfriheten er under press i stadig flere land – at norske myndigheter går foran og «holder fanen høyt» for kunstnerisk frihet i offentligheten. Her har vi dessverre sett eksempler på det motsatte de senere år, ikke minst i den mye omtalte «Ways of seeing»- saken.

I dag foregår en stadig større del av den offentlige samtalen om kunst i sosiale medier og i mer eller mindre lukkede fora på internett. Vi anerkjenner absolutt betydningen av debatter og diskusjoner på disse plattformene, men mener samtidig det er en urovekkende utvikling at disse offentlige samtalene er på vikende front i konvensjonelle medier. Dette må ses i sammenheng med medielandskapets stadige nedprioritering av kunst- og kulturstoff, men også andre sektorer bidrar til en svekkelse av en opplyst debatt om kunst og kunstens rolle – og temaer kunstfeltet tar opp. Ikke minst ser vi at journalistutdanningene fjerner kunstkritikk fra sine læreplaner. Dette vil, etter vår oppfatning, svekke den opplyste samtale om viktige problemstillinger – og ikke minst vil det kunne bidra til å undergrave forståelse i befolkningen om kunstnerisk frihet og ytringsfrihet.

Hvordan sikre at kunstnerbefolkningen gjenspeiler vårt mangfoldige samfunn?

En av de beste måtene å sikre mangfold i kunstnerbefolkningen på er å sørge for at barn og unge får gode kunstopplevelser. Det er derfor med stor uro vi ser at estetiske fag nedprioriteres i grunnskolen. Vi vet fra internasjonal forskning at kunst i skolen vil bidra til økt læring i alle fag, og ikke minst er det gjennom grunnskolen at mennesker ofte får sine første kunst- og kulturopplevelser, som igjen skaper interesse, innsikt og nysgjerrighet for dette.

I Arktisk Filharmoni har vi konkrete eksempler på at en velfungerende «verdikjede», fra grunnskole til kulturskole, musikklinjer på videregående skoler, talentprogram og konservatorier, gir viktige og konkrete resultater for rekruttering hos oss, også for å skape et større mangfold i egne rekker. Brudd på denne «verdikjeden» vil være svært ødeleggende, og vi vil understreke betydningen av at norske myndigheter sørger for fortsatt satsing på hele kjeden.

Ikke minst mener vi at en økt satsing på DKS er helt vesentlig for at *alle* barn og unge skal ha muligheter til å oppleve kunst på høyt nivå, noe som i neste omgang vil bidra til et større mangfold i kunstnerbefolkningen.

Hvordan bidra til økt internasjonalt samarbeid?

Vi har gode erfaringer med samarbeid med UD og de norske ambassadene i utlandet når vi er på internasjonale turneer. Sammen med dem arrangerer vi «mini-expo'er» i landene vi besøker, der vi matcher aktører fra landsdelen vår innenfor reiseliv, sjømat, øvrig næringsliv, akademia, kunst- og kulturfeltet samt kommuner og fylkeskommuner med tilsvarende aktører i regionen vi besøker. Dette har ført til mange gode og varige samarbeid og partnerskap mellom aktører, ikke minst på kunstfeltet.

Dette er tiltak de større institusjonene kan legge til rette for, som det frie feltet kan dra nytte av for å utvide sitt kontaktnett.

Vi samarbeider også med flere orkestre og institusjoner på den nordlige halvkule, som i sommer, da vi spilte konsert under Musikkfestuka i Bodø sammen med Kyiv Soloists og Kuopion kaupunginorkesteri, og vi utvider kontinuerlig vårt nettverk. Både utenlands og i samspill med andre orkestre har vi alltid frilansere med oss, og ofte musikere i vårt talentprogram, ettersom vi fortsatt ikke er et ferdig utbygget symfoniorkester. Frilanserne får dermed verdifull erfaring og viktige kontakter i orkestre utenlands.

Med vennlig hilsen

Tor Lægred

Direktør